

Summary :

Ο Κιρκιντζές βρίσκεται στα δυτικά παράλια της Μικράς Ασίας, σε πλαγιά του βουνού Ovacik Dağ, κοντά στην αρχαία Έφεσο. Είναι άγνωστο πότε ακριβώς ιδρύθηκε, πάντως το χωριό υπήρχε ήδη κατά το 18ο αιώνα. Στα τέλη του 19ου αιώνα στον Κιρκιντζέ κατοικούσαν χριστιανοί ορθόδοξοι και λίγοι μουσουλμάνοι. Οι περισσότεροι κάτοικοι ήταν ντόπιοι και ασχολούνταν με τη γεωργία.

Other Names

Çirkince, Kirkince, Ορεινή Έφεσος, Şirince

Geographical Location

Δυτικά παράλια Μικράς Ασίας

Historical Region

Ιωνία

Administrative Dependence

Μουχατλίκι Κιρκιτζέ, μουνδουρλίκι Αγιασουλούκ, καϊμακαμλίκι Κουσάντασι, μουτεσαριφλίκι Αϊδινίου, βιλαέτι Σμύρνης

Geographical Coordinates

1. Τοποθεσία

Ο Κιρκιντζές βρισκόταν σε πλαγιά του βουνού Ovacik Dağ σε υψόμετρο 400-500 μ., σε απόσταση 4 χλμ. ανατολικά της σιδηροδρομικής γραμμής Σμύρνης- Αϊδινίου, 59 χλμ. ΝΑ της [Σμύρνης](#), 37 χλμ. Δ-ΒΔ του [Αϊδινίου](#), 6 χλμ. Α-ΝΑ του [Αγιασολούκ](#) και 18 χλμ. ΒΑ του [Κουσάντασι](#). Διοικητικά συγκροτούσε το [μουχατλίκι](#) του Κιρκιντζέ που ανήκε στο [μουνδουρλίκι](#) του Αγιασολούκ, στο [καϊμακαμλίκι](#) του Κουσάντασι, στο [μουτεσαριφλίκι](#) του Αϊδινίου και στο [βιλαέτι](#) της Σμύρνης.

Για την προέλευση του ονόματος του χωριού υπάρχουν δύο ερμηνείες. Σύμφωνα με την πρώτη προέρχεται από την τουρκική λέξη *kirkinci* που σημαίνει «τεσσαρακοστά», αν και η αιτία της ονομασίας είναι άγνωστη. Σύμφωνα με τη δεύτερη το όνομα του χωριού προέρχεται από την τουρκική λέξη *çirkince* που σημαίνει «ασχημούλης». Όπως φαίνεται από τα οθωμανικά κατάστιχα και από τις μαρτυρίες των κατοίκων του χωριού, το χωριό λεγόταν Τσιρκιντζέ, αλλά με το πέρασμα του χρόνου το όνομα μετατράπηκε από τους κατοίκους του σε Κιρκιντζέ. Στα ελληνικά έγγραφα το όνομα του χωριού αναφερόταν ως «Ορεινή Έφεσος». Μετά την αποχώρηση των ορθόδοξων κατοίκων του χωριού και την εγκατάσταση των Τούρκων ονομάστηκε Şirince, δηλαδή «ομορφούλης».

2. Ιστορία

Δε διαθέτουμε ακριβή στοιχεία για την ίδρυση του χωριού. Διάφορες εκδοχές για τη χρονολογία ίδρυσής του την τοποθετούν ανάμεσα στον 11ο και το 17ο αιώνα.¹ Πάντως ήδη το 1747 αναφέρεται η ύπαρξη του χωριού από τους ταξιδιώτες της εποχής.² Σύμφωνα με τις επικρατέστερες εκδοχές οι πρώτοι κάτοικοι του Κιρκιντζέ ζούσαν στο Αγιασολούκ (Έφεσο) και εγκατέλειψαν τον τόπο τους λόγω των ενοχλήσεων που δέχονταν από τους γενίτσαρους.³ Το 1747 αναφέρεται ότι ο Κιρκιντζές κατοικούνταν από χριστιανούς ορθόδοξους, χωρίς ωστόσο να προσδιορίζεται ο αριθμός τους.⁴ Το 1832 στο χωριό υπήρχαν 300 σπίτια όπου κατοικούσαν περίπου 1.500 άτομα, όλοι χριστιανοί ορθόδοξοι, αλλά τουρκόφωνοι.⁵ Στα τέλη του 19ου αιώνα στο χωριό κατοικούσαν χριστιανοί ορθόδοξοι και λίγοι μουσουλμάνοι, που είχαν αναλάβει κρατικές υπηρεσίες στο χωριό, όπως φοροεισπράκτορες. Την ίδια περίοδο (1892) αναφέρεται ότι στον Κιρκιντζέ κατοικούσαν

περισσότερα από 4.000 άτομα.⁶ Σύμφωνα με μαρτυρίες των κατοίκων, στις αρχές του 20ού αιώνα στον Κιρκιντζέ υπήρχαν 1.600 σπίτια και οι κάτοικοι ανέρχονταν σε 8.000 ψυχές, ωστόσο ο αριθμός αυτός φαίνεται υπερβολικός.⁷ Σύμφωνα με άλλες πηγές, το 1919 ο αριθμός των κατοίκων ανερχόταν σε 7.000 (όλοι χριστιανοί ορθόδοξοι), ενώ το 1921 μειώθηκε σε 3.500 (3.491 ορθόδοξοι και 9 ξένοι).⁸ Η ενδυμασία των γυναικών και των ανδρών του χωριού στις αρχές του 19ου αιώνα, όπως μας πληροφορεί ο Arundell, δε διέφερε από την τουρκική. Οι γυναίκες κάλυπταν τα πρόσωπά τους και οι άνδρες όλοι ήταν οπλισμένοι.⁹

Ως το τέλος του 19ου αιώνα οι κάτοικοι ήταν σχεδόν όλοι ντόπιοι. Το κύμα μετανάστευσης προς το χωριό ξεκίνησε τα τελευταία χρόνια πριν από τη [μικρασιατική καταστροφή](#). Οι μετανάστες ήταν εργατές από διάφορα μέρη, όπως η Κρήτη, η Σάμος, η Κάρπαθος, η Μυτιλήνη, η Κύπρος, το [Ικόνιο](#) και η [Καισάρεια](#), και ο αριθμός τους ανερχόταν σε περίπου 100 οικογένειες. Στον πρώτο [διωγμό των ελληνορθόδοξων](#), το 1914, οι χριστιανοί κάτοικοι του χωριού δεν εκδιώχθηκαν, ενδεχομένως λόγω της απομόνωσης του χωριού. Από το 1914 ως το 1917 έφτασαν στο χωριό Τουρκοκρητικοί πρόσφυγες. Η εγκατάσταση των προσφύγων αυτών επέφερε τριβές με τους κατοίκους του χωριού. Σημειώθηκαν μάλιστα συμπλοκές και φόνοι. Κατά τη μικρασιατική καταστροφή το χωριό εγκαταλείφθηκε από τους ορθόδοξους κατοίκους του.

3. Γλώσσα

Οι κάτοικοι του χωριού ήταν τουρκόφωνοι και οι ηλικιωμένοι δεν ήξεραν ελληνικά, αλλά μερικοί διάβαζαν [καραμανλίδικα](#). Αυτοί που μιλούσαν ελληνικά ήταν εκείνοι που είχαν εμπορικές σχέσεις με τις πόλεις όπου υπήρχε ελληνική παρουσία, όπως το Αϊδίνι, και εκείνοι που κατάγονταν από ελληνόφωνες περιοχές. Οι ιερείς του χωριού χρησιμοποιούσαν στη λειτουργία την ελληνική και την τουρκική γλώσσα. Οι κάτοικοι όμως μεταξύ τους μιλούσαν τουρκικά.

4. Συνοικίες και σπίτια

Στον Κιρκιντζέ υπήρχαν [τέσσερις συνοικίες](#): Απάνω Μαχαλάς, Κάτω Μαχαλάς, Γκοζλούκ Μαχαλεσί και Ασακί τσαρσί (Αϊβαλί τσαρσί). Στη συνοικία Απάνω Μαχαλάς, στα βόρεια του χωριού, βρισκόταν η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου. Στη συνοικία Κάτω Μαχαλάς βρισκόταν η εκκλησία του Αγίου Ιωάννου. Οι συνοικίες χωρίζονταν από ένα ρέμα που περνούσε ανάμεσά τους. Στα νότια του χωριού βρισκόταν η συνοικία Γκοζλούκ Μαχαλεσί, δηλαδή ο μαχαλάς (συνοικία) των καρυδιών. Στη συνοικία Ασακί τσαρσί (κάτω αγορά) υπήρχαν κυρίως καφενεία. Στο χωριό υπήρχε μια πλατεία και γύρω από αυτή υπήρχαν καφενεία και σπίτια. Οι δρόμοι του οικισμού ήταν τόσο στενοί, ώστε δε χωρούσε να περάσει ούτε κάρο. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια πριν από την καταστροφή του 1922 τοποθετήθηκαν φανάρια για να φωτίζονται οι δρόμοι τη νύχτα.

Τα περισσότερα σπίτια του χωριού ήταν διώροφα, ενώ υπήρχαν και περίπου 30 μονώροφα. Τα σπίτια είχαν από 2 ως 6 δωμάτια. Όλα τα σπίτια σκεπάζονταν με κεραμίδια και δεν είχαν ταράτσες. Κάθε σπίτι είχε υπόγειο, το οποίο χρησιμοποιούνταν ως αποθήκη ή στάβλος. Τα οικοδομικά υλικά έρχονταν από τη Σμύρνη, εκτός από τα κεραμίδια και τον ασβέστη τα οποία αγόραζαν οι κάτοικοι από το Αγιασολούκ. Το χτίσιμο των σπιτιών αναλάμβαναν οι Καρπάθιοι τεχνίτες που κατοικούσαν στο χωριό.

Η ύδρευση του χωριού γινόταν από την πηγή Μάγαρα, η οποία βρισκόταν στο βουνό του Προφήτη Ηλία. Το 1892 με τη δωρεά του Χατζηδημητρίου στη συνοικία Γκοζλούκ Μαχαλεσί χτίστηκε κρήνη.

5. Οικονομία

Η κύρια απασχόληση των κατοίκων ήταν η γεωργία και το βασικό προϊόν του χωριού ήταν τα σύκα. Εκτός από τα σύκα παράγονταν ελιές, βαμβάκι, όσπρια και μετάξι. Οι ντόπιοι είχαν συκοπερίβολα και αρκετοί από αυτούς διέθεταν χωράφια, [τσιφλίκια](#), ή και καταστήματα στο Αγιασολούκ, όπου παρέμεναν από τον Ιούνιο ως το Σεπτέμβριο. Μερικοί κάτοικοι ήταν έμποροι σύκων και κάποιοι από αυτούς χρηματοδοτούσαν τους καλλιεργητές. Για τη συγκομιδή των σύκων ή των ελιών έρχονταν στο χωριό εποχιακοί εργατές από διάφορα μέρη, όπως η Κως, η Μυτιλήνη, τα [Σώκια](#), το Κουσάντασι και το Αϊδίνι.

Μερικοί κάτοικοι ασχολούνταν με άλλες εργασίες, όπως οι Καρπάθιοι και Μυτιληνιοί που ήταν χτίστες. Οι γυναίκες ασχολούνταν με την παραγωγή μεταξίου. Από το μετάξι ύφαιναν πουκάμισα, μαντίλια, τραπεζομάντιλα και σεντόνια.

Στο χωριό λειτουργούσε ένα μεγάλο κοινοτικό ελαιοτριβείο που χρησιμοποιούσαν οι κάτοικοι έναντι αντιτίμου. Υπήρχαν πολλοί νερόμυλοι ανάμεσα στον Κιρκιντζέ και το Αγιασολούκ, και παραδίδεται ότι τους δούλευαν οι κάτοικοι του Κιρκιντζέ.

Τα περισσότερα καταστήματα του Κιρκιντζέ βρίσκονταν στη συνοικία Γκοζλούκ Μαχαλασί, από όπου αγόραζαν είδη και οι κάτοικοι γειτονικών μουσουλμανικών χωριών. Στον Κιρκιντζέ δεν υπήρχε παζάρι και οι κάτοικοι πήγαιναν στα κοντινά χωριά, όπως το Γκερμεντζίκ σε απόσταση 17 χλμ. και το Τεπίκιοι σε απόσταση 24 χλμ. Για μεγάλες αγορές, όπως η αγορά ρούχων, πήγαιναν στη Σμύρνη. Για να αλέσουν πήγαιναν στο χωριό Μπελεβί, επειδή εκεί υπήρχε αλευρόμυλος.¹⁰ Οι κάτοικοι του Κιρκιντζέ είχαν επίσης σημαντικές σχέσεις με το Αγιασολούκ, τόσο λόγω των χωραφιών και των τσιφλικιών που είχαν εκεί όσο και λόγω του σιδηροδρομικού σταθμού.

6. Έθιμα

Το μεγαλύτερο πανηγύρι του Κιρκιντζέ ήταν του Αγίου Δημητρίου. Εκείνη την ημέρα ήταν ανοιχτά όλα τα καφενεία του οικισμού.

Κατά την Πρωτοχρονιά έφτιαχναν γλυκά, που πρόσφεραν σε όποιον επισκεπτόταν το σπίτι, και μαγείρευαν κοτόπουλο. Έστρωναν το τραπέζι αποβραδής και το μάζευαν τη δεύτερη μέρα. Μετά την πρωινή λειτουργία επέστρεφαν στο σπίτι και ο αρχηγός της οικογένειας έσπαγε ένα ρόδι για να φέρει η χρονιά καλή τύχη στα μέλη της οικογένειας.

Όσοι από τους κατοίκους είχαν τη δυνατότητα πραγματοποιούσαν το προσκύνημα στα Ιεροσόλυμα. Πριν από την αναχώρηση και κατά την επιστροφή των προσκυνητών πραγματοποιούνταν τελετές στο χωριό. Προτού ξεκινήσουν οι προσκυνητές πήγαιναν στην εκκλησία του Αγίου Ιωάννου, όπου με παρουσία φίλων και συγγενών γινόταν λειτουργία. Κατά την επιστροφή τους οι συγχωριανοί τους τους υποδέχονταν με μουσική. Το προσκύνημα διαρκούσε συνολικά περίπου τρεις μήνες.

7. Διοίκηση

Το χωριό αρχικά, ως το 1915, ήταν μουδουρλίκι, αλλά μετατράπηκε σε μουχαρλίκι, ενώ η έδρα του μουδουρλικιού μεταφέρθηκε στο Αγιασολούκ. Στον Κιρκιντζέ υπήρχε σταθμός χωροφυλακής με 10 χωροφύλακες, όπως και ταχυδρομείο, που βρισκόταν κοντά στην εκκλησία Αγίου Ιωάννου.

Οι δημογέροντες (τσορμπατζήδες) ήταν πάνω από τέσσερις. Εκλέγονταν από τους κατοίκους του χωριού και αναλάμβαναν την είσπραξη των φόρων για λογαριασμό του κράτους. Στην ψηφοφορία συμμετείχαν οι κάτοικοι άνω των 20 ετών. Η ψηφοφορία, με εποπτεία της δημογεροντίας, γινόταν στον αυλόγυρο της εκκλησίας του Αγίου Ιωάννου, όπου βρίσκονταν και τα γραφεία της. Τα μέλη της δημογεροντίας ήταν ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος, ο γραμματέας, ο ταμίας, η εκκλησιαστική επιτροπή και η σχολική επιτροπή. Οι υποψήφιοι έπρεπε να είναι ντόπιοι, 45 ετών και άνω, και να είναι οικονομικά ανεξάρτητοι. Η μόρφωση δεν ήταν αναγκαία για την εκλογή τους, εκτός από τους υποψήφιους γραμματείς. Τα υποψήφια νέα μέλη της δημογεροντίας προτείνονταν από τα παλαιά, τα οποία θα αντικαθιστούσαν. Ενίοτε συνέβαινε κάποιο από τα μέλη της δημογεροντίας να παραμείνει για πολλά χρόνια στο αξίωμά του χωρίς εκλογές λόγω της ισχύος του.

Η δημογεροντία ήταν υπεύθυνη για τη συγκέντρωση των φόρων, για την ενημέρωση των καταλόγων θανάτων και γεννήσεων, και γενικά εκτελούσε τις διαταγές των κρατικών αρχών. Συντηρούσε το σχολείο και τις εκκλησίες και φρόντιζε για το διορισμό και την πληρωμή των δασκάλων και των ιερέων. Η μοναδική πηγή εσόδων της ήταν τα έσοδα από το ελαιοτριβείο.

8. Εκκλησία

Το χωριό υπαγόταν στη [μητρόπολη Ηλιουπόλεως και Θυατείρων](#), η έδρα της οποίας βρισκόταν στο Αϊδίι. Στο χωριό υπήρχαν δύο εκκλησίες, του [Αγίου Ιωάννου](#) και του [Αγίου Δημητρίου](#). Η μεγαλύτερη ήταν του Αγίου Ιωάννου που χτίστηκε το 1805 και επισκευάστηκε το 1904. Σε αυτήν, ως μητρόπολη του χωριού, φυλασσόταν το θεωρούμενο χειρόγραφο Ευαγγέλιο του Αγίου Ιωάννου. Η εκκλησία ήταν [τρίκλιτη βασιλική](#) με τρούλο και είχε διαστάσεις 20,20 × 13,40 μ.¹¹ Στον αυλόγυρο της βρισκόταν το γραφείο στο οποίο συνεδρίαζε η δημογεροντία και εκεί δεχόταν ο μητροπολίτης τους πιστούς, όταν ερχόταν στο χωριό. Η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου είχε μέτριες διαστάσεις και ήταν μονόχωρο οικοδόμημα. Ίσως να είναι αυτή η εκκλησία στην οποία αναφέρονταν οι περιηγητές από το 1747 χωρίς να μνημονεύουν το όνομά της.¹² Οι δύο εκκλησίες του χωριού μετατράπηκαν σε τζαμιά μετά την αναγκαστική αναχώρηση των ορθόδοξων κατοίκων.

Γύρω από το χωριό υπήρχαν πολλά ξωκλήσια, όπως του Προφήτη Ηλία, της Αγίας Τριάδας, του Αρχάγγελου, του Αγίου Γεωργίου, του Αγίου Νικολάου του Ορφανού, της Αγίας Κυριακής, του Αγίου Κωνσταντίνου και του Αγίου Αθανασίου. Έξω από το χωριό βρισκόταν και η τοποθεσία της Παναγίας Γαλατεής (Sütlü panagia), η οποία ήταν ιερή και για τους μουσουλμάνους. Ονομάστηκε έτσι διότι από ένα βράχο έτρεχε νερό (ενίοτε και γάλα, σύμφωνα με την παράδοση), που θεωρούνταν θαυματουργό.

Ο μητροπολίτης επισκεπτόταν το χωριό μία φορά το χρόνο, στο πανηγύρι του Αγίου Δημητρίου. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έδειχνε για το σχολείο και την πρόοδο των σπουδών, ενώ ρύθμιζε και τα περιουσιακά των εκκλησιών.

9. Εκπαίδευση

Η πρώτη πληροφορία για την ύπαρξη ενός μικρού σχολείου αναφέρεται από τον Arundell το Μάρτιο του 1832. Υπήρχαν ένας δάσκαλος και δέκα μαθητές.¹³ Ο ίδιος πρότεινε στους δημογέροντες την ίδρυση σχολείου, δεν εξασφάλισε όμως τη συγκατάθεσή τους.¹⁴ Το 1885 ιδρύθηκε σχολείο στο χωριό από τη φιλεκπαιδευτική εταιρεία «[Ομηρος](#)» της Σμύρνης.¹⁵ Στις αρχές του 20ού αιώνα στο χωριό υπήρχαν τρία σχολεία, αρρένων, θηλέων και νηπιαγωγείο. Το αρρεναγωγείο μαζί με το νηπιαγωγείο βρίσκονταν στον αυλόγυρο της εκκλησίας του Αγίου Ιωάννου. Στο αρρεναγωγείο δίδασκαν δύο δάσκαλοι. Το [κτήριο του σχολείου](#) χτίστηκε τον 20ό αιώνα και αποκαλούνταν «μεγάλο σχολείο» λόγω του μεγέθους του. Το παρθεναγωγείο του χωριού βρισκόταν δίπλα στην εκκλησία του Αγίου Δημητρίου.

Τα σχολεία αρρένων και θηλέων του χωριού ήταν πλήρη δημοτικά και έφταναν ως την έβδομη τάξη. Σε κάθε τάξη δίδασκε διαφορετικός δάσκαλος. Βασικό μέλημα του μητροπολίτη, ο οποίος επέβλεπε την εκπαιδευτική διαδικασία, ήταν να μάθουν οι μαθητές και μαθήτριες τα ελληνικά και να μη χρησιμοποιούν τα τουρκικά. Γι' αυτό το λόγο οι υπεύθυνοι του σχολείου είχαν απαγορεύσει στους μαθητές να μιλούν την τουρκική γλώσσα και υπήρχε παιδονόμος, ο οποίος φρόντιζε για την επιβολή της απαγόρευσης αυτής. Κατά τα σχολικά έτη 1921-1922 στο σχολείο θηλέων δίδασκαν πέντε δασκάλες και σπούδαζαν 250 μαθήτριες. Στο σχολείο αρρένων 3 δάσκαλοι δίδασκαν 370 μαθητές, ενώ το νηπιαγωγείο παρακολουθούσαν 260 νήπια.¹⁶

1. Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Αρχαία Προφορική Παράδοση, Τμήμα Σμύρνης, Περιφέρεια Σμύρνης, Επαρχία Ιωνίας, αρ. Ι 21· Descuffi, J., *Hazreti Meyrem Ana Eni, o oikos της Παναγίας: οδηγός δι' επίσκεψιν* (Κωνσταντινούπολη 1953), σελ. 7. Για την εξαγωγή ακριβέστερων πληροφοριών είναι αναγκαία η έρευνα στα οθωμανικά αρχεία.

2. Foss, C., *Ephesus after Antiquity: A late antique Byzantine and Turkish city* (Cambridge 1979), σελ. 177.

3. Αθηνογένης, Α.Ι., «Το Ομήρειον Παρθεναγωγείον της Σμύρνης», *Μικρασιατικά Χρονικά* 1 (1938), σελ. 137- 158· Κ.Μ.Σ., Αρχαία Προφορική Παράδοση, Τμήμα Σμύρνης, Περιφέρεια Σμύρνης, Επαρχία Ιωνίας, αρ. Ι 21.

4. Foss, C., *Ephesus after Antiquity: A late antique Byzantine and Turkish city* (Cambridge 1979), σελ. 177.

5. Arundell, R.F.V.J., *Discoveries in the Asia Minor: including a description of the ruins of several cities and especiality Antioch of Pisidia 2* (London 1834), σελ. 266.
6. Descuffi, J., *Hazreti Meyrem Ana Eni, ο οίκος της Παναγίας: οδηγός δι' Επίσκεψιν* (Κωνσταντινούπολη 1953), σελ. 7.
7. Κ.Μ.Σ., Αρχαία Προφορικής Παράδοσης, Τμήμα Σμύρνης, Περιφέρεια Σμύρνης, Επαρχία Ιωνίας, αρ. 121. Ο αριθμός που αναφέρεται στην πηγή έχει διορθωθεί αργότερα από άλλο πρόσωπο και επίσης έχει συμπληρωθεί ο αριθμός των σπιτιών.
8. Κοντογιάννη, Π., *Η ελληνικότης των νομών Προύσης και Σμύρνης* (Αθήνα 1919), σελ. 134· Σολδάτος, Χ., *Ο οικονομικός βίος των Ελλήνων της Δυτικής Μικράς Ασίας (Ιωνίας, Αιολίδας, Μυσίας, Βιθυνίας, Λυδίας και Καρίας) 1800-1922* (Αθήνα 1994), σελ.152· Νοταράς, Μ., *Εις την Ιωνίαν, Αιολίαν και Λυδίαν* (Αθήνα Δεκέμβριος 1972), σελ. 95.
9. Arundell, R.F.V.J., *Discoveries in the Asia Minor: including a description of the ruins of several cities and especiality Antioch of Pisidia 2* (London 1834), σελ. 270.
10. Το μουσουλμανικό χωριό Μπελεβί (Belevi) με 250 νοικοκυριά βρισκόταν στα ΒΑ του Κιρκιντζέ σε απόσταση 7 χλμ. Βλ. Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Αρχαία Προφορικής Παράδοσης, Τμήμα Σμύρνης, Περιφέρεια Σμύρνης, Επαρχία Ιωνίας, αρ. 121.
11. Kara Pilehvarian, N., «Ο Σιριντζές, ένα χωριό του 19ου αιώνα στη Δυτική Μικρά Ασία», Δελτίο Εταιρίας Μελέτης καθ' ημάς Ανατολής 1 (2004), σελ. 99.
12. Foss, C., *Ephesus after Antiquity: A late antique Byzantine and Turkish city* (Cambridge 1979), σελ. 177.
13. Arundell, R.F.V.J., *Discoveries in the Asia Minor: including a description of the ruins of several cities and specialty Antioch of Pisidia 2* (London 1834), σελ. 264.
14. Arundell, R.F.V.J., *Discoveries in the Asia Minor: including a description of the ruins of several cities and especiality Antioch of Pisidia 2* (London 1834), σελ. 262-272.
15. Σολδάτος, Χ., *Η εκπαιδευτική και πνευματική κίνηση του Ελληνισμού της Μ. Ασίας (1800-1922): Η Γέννηση και η εξέλιξη των σχολείων* (Αθήνα 1989), σελ. 199.
16. Μιχαηλίδης Νουάρος, Μ., «Η εκπαιδευτική πολιτική της Ελλάδος εν εις την εντός της Ζώνης των Σεβρών Μικρασιατικήν περιοχήν», *Μικρασιατικά Χρονικά* 6 (1955), σελ. 51.

Bibliography :

	Σολδάτος Χ. , <i>Η εκπαιδευτική και πνευματική κίνηση του ελληνισμού της Μικράς Ασίας (1800-1922), Α': Η γέννηση και η εξέλιξη των σχολείων</i> , Αθήνα 1989
	Arundell R.F.V.J. , <i>Discoveries in the Asia Minor: including a description of the ruins of several cities and especiality Antioch of Pisidia</i> , London 1834
	Foss C. , <i>Ephesus after Antiquity. A Late Antique, Byzantine, and Turkish City</i> , Cambridge Mass. – New York 1979
	Κοντογιάννης Π. , <i>Η ελληνικότης των νομών Προύσης και Σμύρνης</i> , Αθήνα 1919
	Νοταράς Μ. , <i>Εις την Ιωνίαν Αιολίαν και Λυδίαν</i> , Αθήνα Δεκέμβριος 1972

	Σολδάτος Χ. , <i>Ο οικονομικός βίος των Ελλήνων της Δυτικής Μικράς Ασίας (Ιωνίας, Αιολίδας, Μυσίας, Βιθυνίας, Λυδίας και Καρίας) 1880-1922</i> , Αθήνα 1994
	Μιχαηλίδης-Νουάρος Μ. , "Η εκπαιδευτική πολιτική της Ελλάδος εις την εντός της Ζώνης των Σεβρών Μικρασιατικήν περιοχήν", <i>Μικρασιατικά Χρονικά</i> , 6, 1955, 3-72
	Descuffi J. , <i>Hazreti Meyrem Ana Evi, o oίκος της Παναγίας: οδηγός δι' επίσκεψιν</i> , Κωνσταντινούπολη 1953
	Βολανάκης Ι. , "Χριστιανικά μνημεία της νοτιοδυτικής Μικράς Ασίας", <i>Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών</i> , 13, 1999-2000, 20-23
	Kara Pilehvarian N. , "Ο Σιριντζές, ένα χωριό του 19ου αιώνα στη Δυτική Μικρά Ασία", <i>Δελτίο Εταιρείας Μελέτης της καθ' ημάς Ανατολής</i> , 1, 2004, 97-122

Glossary :

	βιλαέτι (βαλλίκι), το
	Η ανώτατη βαθμίδα της διοίκησης στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, η οποία αφορούσε μεγάλες διοικητικές περιοχές. Οι μεγάλες επαρχίες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ονομάζονταν αρχικά εγιαλέτ. Η νέα διαίρεση του 1864 εισήγαγε τον όρο βιλαγιέτ (vilayet), κατά αντιστοιχία προς το γαλλικό διοικητικό όρο département, μικρότερης όμως έκτασης. Ο διοικητής του βιλαγιετιού ονομαζόταν βαλής και είχε εκτεταμένες δικαιοδοσίες.
	καϊμακαμλίκι, το
	Οθωμανική διοικητική μονάδα που αντικατέστησε τον καζά στην Ύστερη Οθωμανική περίοδο, μετά τη διοικητική μεταρρύθμιση του 1864.
	μουδιρλίκι (μουδουρλίκι), το
	Οθωμανική διοικητική μονάδα στην Ύστερη Οθωμανική περίοδο, υποδιαίρεση του καϊμακαμλικιού, με διοικητή το μουδίρη ή μουδούρη.
	μουτεσαριφλίκι, το
	Οθωμανική διοικητική μονάδα μεσαίου μεγέθους που αντικατέστησε το σαντζάκι κατά την Ύστερη Οθωμανική περίοδο, μετά τη διοικητική μεταρρύθμιση του 1864.
	μουχαρλίκι, το
	Διοικητική περιφέρεια μικρής έκτασης στην ύστερη Οθωμανική Αυτοκρατορία, συνήθως μια συνοικία ή ένα χωριό, που διοικούταν από το μουχτάρη.
	τρίκλιτη βασιλική, η
	Δρομικός (επιμήκης) τύπος ναού που υποδιαιρείται εσωτερικά σε τρία κλίτη: το μεσαίο και δύο πλάγια. Συχνά το μεσαίο κλίτος φωτίζεται από έναν υπερυψωμένο φωταγωγό. Κατά την Πρώιμη Βυζαντινή περίοδο χαρακτηρίζεται από τις μεγάλες διαστάσεις του.

Sources

Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Αρχαία Προφορικής Παράδοσης, Περιφέρεια Σμύρνης, Επαρχία Ιωνίας, Τμήμα Σμύρνης, Κιρκιτζές, αρ. Ι 21.

Quotations

Ο παιδονόμος

«...και είχαμε παιδονόμο στους δρόμους να μας προσέχει να μη μιλάμε τούρκικα. Γύριζε ώσπου να σκοτεινιάσει να μπούμε μέσα. Σαν ξεχνιόμασταν και απάνω στο παιχνίδι μιλούσαμε τούρκικα ερχόταν κι έκανε παράπονα στους γονείς μας κι αυτοί μας μάλωναν».

Η θεμελίωση του σπιτιού

«Σαν ήταν να χτίσουνε ένα σπίτι παίρνανε παπά έκανε αγιασμό και σ' ένα μπουκάλι βάζανε στο θεμέλιο. Σφάζανε και κόκορα

για να φάνε οι μαστόροι. Σαν τελείωνε το σπίτι και πήγαιναν το κλειδί δίναν δώρο παράδες, λάδι, σύκα».

Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Αρχαία Προφορικής Παράδοσης, Περιφέρεια Σμύρνης, Επαρχία Ιωνίας, Τμήμα Σμύρνης, Κιρκιντζές, αρ. 121.

Περιγραφή του χωριού

«Αν υπάρχει αυτό που το λέμε Παράδεισος, το χωριό μας, ο Κιρκιντζές, ήταν ένα δείγμα του. Κοντά στο θεό ζούσαμε, ψηλά, ανάμεσα σε κατάφυτα βουνά και ξαγναντεύαμε ολόκληρο τον καρπερό κάμπο της Έφεσος, που ήταν δικός μας ίσαμε τη θάλασσα, ώρες δρόμο, όλο συκομπαχτσέδες και λιόδεντρα, καπνά, μπαμπάκια, στάρια, καλαμπόκια και σουσάμια. Μεγαλοσιφλικάδες δεν είχαμε στον Κιρκιντζέ να ρουφούν το μεδούλι μας· δύσκολο να μας φάει εμάς, κείνη την εποχή, τ' αμανάτι. Ο κάθε χωριανός ήτανε νοικοκύρης στη γη του. Είχε το δίπατο σπίτι του, είχε και τον εξοχικό κούλα του, με μπουστάνια, καρυδιές, μυγδαλιές, μηλιές, αχλαδιές και κερασιές. Και δεν ξεχνούσε να φυτεύει κι ανθόκηπους για το κέφι του. Τι του στοίχιζε σαν είχε κείνα τα γάργαρα νερά και τα πηδηχτά ρυάκια, που κελάριζαν χειμώνα-καλοκαίρι! ...»

Απόσπασμα από το βιβλίο της Διδώς Σωτηρίου "Ματωμένα Χώματα".